

Βασικοί Κανόνες Ορθογραφίας

Κανόνας 1

- Τα ρήματα που τελειώνουν σε **-ο** γράφονται με **-ω**.
πχ. γράφω, παίζω
- Τα ρήματα στην κατάληξη γράφονται με **-ει** πχ. κρύβει, γράφεις

Κανόνας 2

Τα ρήματα που τελειώνουν **-ωνω** γράφονται με **-ω**.
πχ. απλώνω, μεγαλώνω, τσαλακώνω

Κανόνας 3

Τα ρήματα που τελειώνουν σε **-αίνω** γράφονται με **-αι**.
πχ. μπαίνω, βγαίνω
ΕΞΑΙΡΟΥΝΤΑΙ: μένω, δένω, πλένω

Κανόνας 4

Τα ρήματα που τελειώνουν σε **-ίζω** γράφονται με **-ι**.
πχ. ποτίζω, σκαλίζω
ΕΞΑΙΡΟΥΝΤΑΙ: δανείζω, δακρύζω, κατακλύζω, πήζω, πρήζω,
αθροίζω

(την ορθογραφία αυτή διατηρούν και στον σχηματισμό ουσιαστικών):

ποτίζω :πότισμα	κατακλύζω: .....
αθροίζω: άθροισμα	βαδίζω: .....
δανείζω:	στολίζω: .....

Κανόνας 5

Τα θηλυκά που τελειώνουν σε **-η** γράφονται με **-η**.
πχ. η φωνή -η βροχή

Κανόνας 6

Τα θηλυκά που τελειώνουν σε **-ω** γράφονται με **-ω**.

πχ. η Φρόσω – η Δέσπω

Κανόνας 7

Τα θηλυκά που τελειώνουν σε **-ισσα** γράφονται με **δυο σ**.

πχ. η μέλ-**ισσα** - η γειτόν-**ισσα**

ΕΞΑΙΡΕΙΤΑΙ: η Λάρισα

Κανόνας 8

Τα ουδέτερα που τελειώνουν σε **-ο** γράφονται με **-ο**.

πχ. το βιβλί**ο** – το θρανί**ο**

Κανόνας 9

Τα ουδέτερα που τελειώνουν σε **-ος** στον πληθυντικό γράφονται με **-η**.

πχ. το δάσ-**ος** τα δάσ-**η**

Κανόνας 10

Τα ουδέτερα που τελειώνουν σε **-ι** γράφονται με **-ι**.

πχ. το λουλούδι , το βιολί

ΕΞΑΙΡΟΥΝΤΑΙ: το βράδυ, το δάκρυ, το δόρυ, το δίχτυ, το οξύ,
το στάχυ

(Προσοχή στον πληθυντικό: το βράδυ – τα βράδια . Τα υπόλοιπα διατηρούν το υ πχ το δάκρυ – τα δάκρυα)

Κανόνας 11

Τα επίθετα που τελειώνουν σε **-αίος** γράφονται με **-αι**.

πχ. ωραί**ος** , γενναί**ος**

ΕΞΑΙΡΕΙΤΑΙ: νέος, θαρραλέος

Κανόνας 12

Τα επίθετα που τελειώνουν σε **-εῖος** γράφονται με **-ει**.

πχ. αστ**εῖος** , ανδρ**εῖος**

ΕΞΑΙΡΟΥΝΤΑΙ: κρύος , γελοίος

Κανόνας 13 (παρόμοιος κανόνας 22)

Τα ουσιαστικά που δείχνουν χώρο/μέρος και τελειώνουν σε **-εῖο** γράφονται με **-ει**.

πχ. γραφ**εῖο**, σχολ**εῖο**

ΕΞΑΙΡΕΣΗ: θραν**εῖο**

Κανόνας 14

Τα ρήματα που είναι στον ενεστώτα της παθητικής φωνής (**-μαι**) σε όλα τα πρόσωπα του ενικού αριθμού **-εγώ -εσύ -αυτός** και στο τρίτο πληθυντικό **αυτοί**, γράφονται με **-αι**.

εγώ έρχομαι

εγώ κρύβομαι

εσύ έρχεσαι

.....

αυτός έρχεται

.....

εμείς ερχόμαστε

.....

εσείς έρχεστε

.....

αυτοί έρχονται

.....

Κανόνας 15

Τα ρήματα που τελειώνουν σε **-εῦω** γράφονται με **-ευ**.

ΕΞΑΙΡΟΥΝΤΑΙ: κλέβω

Κανόνας 16

Η μετοχή της ενεργητικής φωνής που τελειώνει σε **-οντας ή ώντας**.

➤ Γράφουμε με **-ο**, όταν δεν τονίζεται το **-οντας**.

πχ. παίζ**οντας**, φωνάζ**οντας**

➤ Γράφουμε με **-ω** όταν ο τόνος μπαίνει στο **-ώ**.

πχ. μιλ**ώντας** , χτυπ**ώντας**, ρωτ**ώντας**

Κανόνας 17

Η μετοχή της παθητικής φωνής τελειώνει σε **-μένος -μένη -μένο**.
Γράφεται με **δυο -μμ** όταν το ρήμα έχει χαρακτήρα **π, β, φ, πτ**.
πχ. κρύ**βω-κρυμμένος**, καλύ**πτω-καλυμμένος**, βά**φω-βαμμένος**

Κανόνας 18

Τα αρσενικά σε **-ωνας** γράφονται με **-ω-**
πχ. αμπε**λώνας**, θαμ**ώνας**
ΕΞΑΙΡΟΥΝΤΑΙ: αλαζ**ώνας**, καν**ώνας**, Στρυμ**ώνας**, ηγεμ**ώνας**,
Μακεδ**ώνας**

Κανόνας 19

Τα αρσενικά που τελειώνουν σε **-ιστής** γράφονται **-ιστής**.
πχ. αγων**ιστής**, σκακ**ιστής**
ΕΞΑΙΡΟΥΝΤΑΙ: δανει**στής**, λη**στής**

Κανόνας 20

Τα θηλυκά σε **-αία** γράφονται με **-αι**.
πχ αυ**λαία**, κερα**ία**
ΕΞΑΙΡΟΥΝΤΑΙ: παρ**έα**, ν**έα**, ιδ**έα**, θ**έα**

Κανόνας 21

Τα θηλυκά προπαροξύτονα σε **-εια** γράφονται **-ει**.
πχ. αλή**θεια**, βοή**θεια**
ΕΞΑΙΡΟΥΝΤΑΙ: άγ**νοια**, διχ**όνοια**, ομό**νοια**, έν**νοια**, παλίρρ**οια**,
Εύ**βοια**

Κανόνας 22

Τα ουδέτερα παροξύτονα που τελειώνουν σε **-είο** γράφονται **-ει**.
πχ. γρα**φείο**, μνημ**είο**
ΕΞΑΙΡΟΥΝΤΑΙ: θρα**νίο**, τοπ**ίο**, πεδ**ίο**, πλο**ίο**, βιβλ**ίο**, κρύ**ο**

Κανόνας 23

- Όταν το ρήμα στον ενεστώτα τονίζεται στο –ώ- τότε σχηματίζει τον αόριστο σε –**ησα**.
πχ. κρατώ – κράτησα
ΕΞΑΙΡΟΥΝΤΑΙ: μεθώ- μέθυσα, μηνώ- μήνυσα
- Όταν το ρήμα δεν τονίζεται στο –ω- τότε στον αόριστο κρατάει το φωνήεν (ι, η, ει, υ, οι) που έχει στον ενεστώτα.
πχ. αθροίζω- άθροισα κλείνω- έκλεισα

Κανόνας 24

Η κατάληξη –**είτε** στην προστακτική γράφεται με –**ει**
πχ. ανεβείτε, βγείτε

Κανόνας 25

Η κατάληξη –**ηκα** του αορίστου γράφεται με –**η**.
πχ. ανέβηκα, κλείστηκα

Κανόνας 26

Τα επίθετα που τελειώνουν σε –**ωπός** γράφονται με –**ωπός**-
πχ. πρασιν**ωπός**, χαρ**ωπός**

Κανόνας 27

Τα επίθετα που τελειώνουν σε –**ωτός** γράφονται με –**ωτός**.
πχ. φουντ**ωτός**, βιδ**ωτό**

Κανόνας 28

Τα ουσιαστικός που τελειώνουν σε –**ποιός** γράφονται με –**οι**.
πχ. ηθο**ποιός**, αρτο**ποιός**

Κανόνας 29

Τα ρήματα σε **-βάλλω**

- στον Ενεστώτα, Παρατατικό, Εξακολουθητικό Μέλλοντα κρατούν τα **2 ΛΛ**.
- Στους υπόλοιπους χρόνους γράφονται με **1 Λ**.

ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	αναβάλλω
ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	ανέβαλλα
ΑΟΡΙΣΤΟΣ	ανέβαλα
ΕΞΑΚ.ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ	θα αναβάλλω
ΣΥΝΟΠΤ. ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ	θα αναβάλω
ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ	έχω αναβάλει
ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ	είχα αναβάλει
ΣΥΝΤΕΛΕΣΜ. ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ	θα έχω αναβάλει

Κανόνας 30

Τα ουσιαστικά που τελειώνουν σε **-πωλείο** γράφονται **-πωλείο**.
πχ. κρεοπωλείο, βιβλιοπωλείο

Κανόνας 31

Το άρθρο **της/τις**

- της – στον ενικό πχ. της χώρας
- τις – στον πληθυντικό πχ. τις χώρες

Κανόνας 32

Το άρθρο **τον/των**

- τον – στον ενικό πχ. τον σκύλο
- των – στον πληθυντικό πχ. των σκύλων

Κανόνας 33

Τα ρήματα σε **-λω**, γράφονται με 2 **λλ** π.χ. αναβά**λλω**, ανατέ**λλω**, ποικί**λλω**

(με λλ μόνο στον ενεστώτα, παρατατικό και εξακολουθητικό μέλλοντα,

Οι άλλοι χρόνοι με ένα -λ, π.χ. έχει ανατείλει, έχω προσβάλει)

ΕΞΑΙΡΟΥΝΤΑΙ: θέλω, οφείλω

Κανόνας 34

Τα ρήματα σε **-σω**, γράφονται με 2 **-σσω** π.χ. αναπτύ**σσω**,

απαλλά**σσω**, συμπτύ**σσω**

ΕΞΑΙΡΟΥΝΤΑΙ: αρέσω

Κανόνας 35

Τα ρήματα σε **-τω**, γράφονται με **-ττω** π.χ. πλή**ττω**, φρί**ττω**,

εισπρά**ττω**

ΕΞΑΙΡΟΥΝΤΑΙ: θέτω, κείτομαι

Κανόνας 36

Όσα τελειώνουν σε **-ώτης**, γράφονται με **-ω**.

π.χ. στρατι**ώτης**, πατρι**ώτης**

ΕΞΑΙΡΟΥΝΤΑΙ: αγρότης, δημότης, προδότης, τοξότης, ιππότης, δεσπότης, δότης

Κανόνας 37

Όσα **ουδέτερα** τελειώνουν σε **-ι** γράφονται με **ι** (γιώτα),

π.χ. παιδί, παιχνίδι, στολίδι, τραπέζι κλπ.

ΕΞΑΙΡΟΥΝΤΑΙ: βράδυ, δάκρυ, δίχτυ, δόρυ, στάχυ, οξύ

Κανόνας 38

Γράφονται με κεφαλαίο στην αρχή:

- τα κύρια ονόματα, π.χ.: *Μιχάλης, Όμηρος, Πλάτων* κτλ. και τα επίθετα πχ *Κολοκοτρώνης, Παπαδόπουλος*
- τα ονόματα τόπων, επωνυμίες ιδρυμάτων, πανεπιστημιακών σχολών, εταιρειών, συλλόγων, ονόματα δρόμων κ.ά. π.χ.: *Ηράκλειο, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Οδός Βερίτη* κτλ.
- τα εθνικά και τα τοπωνυμικά, π.χ.: *Έλληνας, Ρωμαίος, Γάλλος* (τα επίθετα που παράγονται από αυτά γράφονται με μικρό πχ *ελληνικός, γαλλικός*)
- τα ονόματα των μηνών, των ημερών της εβδομάδας, των εορτών και σημαντικών ιστορικών γεγονότων ή επετείων π.χ.: *Ιούλιος, Δευτέρα, Πάσχα, Ραμαζάνι, Γαλλική Επανάσταση, Β' Παγκόσμιος Πόλεμος* κτλ.
- οι λέξεις *Θεός, Χριστός, Άγιο Πνεύμα, Παναγία*, τα συνώνυμα των προηγούμενων καθώς και καθετί που σχετίζεται με το θείο, π.χ.: *Πανάγαθος, Σωτήρας, Μεγαλόχαρη, Ζωοδόχος Πηγή, Βούδας, Αλλάχ, Άγιο Πνεύμα* κτλ.
- τίτλοι τιμής: *Αξιωματικός της Λεγεώνας της Τιμής, Βαρώνος, Δούκας* κτλ.
- τα ονόματα των έργων της λογοτεχνίας και της τέχνης: ο "*Προμηθεύς Δεσμώτης*" του Αισχύλου, η "*Οδύσσεια*" του Καζαντζάκη, ο πίνακας "*Το Κρυφό Σχολειό*" του Γύζη, η "*Ωραία Κοιμημένη*" του Χαλεπά κτλ.

Κανόνας 39

Το **εννιά** (και ό,τι έχει σχέση με αυτό) γράφεται με 2 –**νν**.

πχ. **εννιακόσια, εννιακοσιοστός**

Το **ένατος** και το **ενενήντα** γράφονται με 1 –**ν**.

Κανόνας 40

- **Το σωστό είναι κτήριο.** Το κτήριο γράφεται με -η- γιατί είναι από το ευκτήριον (οίκημα) «οίκος προσευχής».
- **Το σωστό είναι αβγό.** Το αβγό έχοντας τους φθόγγους βγ από φωνητική εξέλιξη, γράφεται κανονικά με -β- (τα ωά > ταουα > ταγουά > ταουγά > ταβγά > τ' αβγό).
- **Το σωστό είναι αφτί.** Όπως και το αβγό, έτσι και το αφτί (τα ωτία > ταουτία > ταφτία > τ' αφτί).

Κανόνας 41

- Τα **θηλυκά** ουσιαστικά που τελειώνουν σε **-η** σχηματίζουν τον πληθυντικό σε **-εις**. πχ. η πράξη – οι πράξεις
- Τα **αρσενικά** ουσιαστικά σε **-ος** σχηματίζουν τον πληθυντικό σε **-οι**. πχ. ο μηχανικός – οι μηχανικοί
- Τα **ουδέτερα** ουσιαστικά σε **-ος** σχηματίζουν τον πληθυντικό σε **-η**. πχ. το δάσος – τα δάση

Κανόνας 42

Τα επίθετα σε **-ινος, -ινός** γράφονται με **-ι**.

πχ. πεδινός, χάρτινος

ΕΞΑΙΡΟΥΝΤΑΙ: ταπεινός, ορεινός, ανεύθυνος, υπεύθυνος, σκοτεινός, φωτεινός, υγιεινός, ακίνδυνος, επικίνδυνος

Κανόνας 43

Όταν το ρήμα **τονίζεται** στο **-ώ-** τότε σχηματίζει την προστακτική σε **-ήστε**.

πχ. χτυπώ - χτυπήστε

Κανόνας 44

Τα επίθετα σε **-ικός, -ικός** γράφονται με **-ι**.

πχ. ευγενικός, φιλικός, αστικός

ΕΞΑΙΡΟΥΝΤΑΙ: θηλυκός, δανεικός, γλυκός

Κανόνας 45

Τα επίθετα σε **-ιμος** γράγονται με **-ι**.

Πχ. νόστιμος, χρήσιμος

ΕΞΑΙΡΟΥΝΤΑΙ: πρόθυμος, επώνυμος, εύθυμος, διάσημος, άσχημος, έτοιμος, περίφημος, έρημος

Κανόνας 46

Οι λέξεις που έχουν ως **β' συνθετικό** τη λέξη «**νους**», γράφονται με **-οι**, π.χ. πρόνοια, ομόνοια.

Κανόνας 47

Το «**δυσ-**» με **υ** φανερώνει ότι κάτι είναι **δύσκολο** ή κακό,

π.χ. **δυσκίνητος**, **δυστυχία**,

ενώ το «**δι-**» ή **-δι** με **ι** έχει σχέση με τον αριθμό 2 και σημαίνει **δύο**,

π.χ. **δισύλλαβος**, **δίκυκλο**.

Κανόνας 48

Τα ρήματα της παθητικής φωνής στο α' και β' πληθυντικό πρόσωπο

(**εμείς και εσείς**) τελειώνουν πάντα σε **-ε** (ποτέ σε **-αι**), π.χ.

καθόμαστε, καθόσαστε

Κανόνας 49

Οι μονοσύλλαβες λέξεις δεν παίρνουν τόνο. πχ. και, τι, πώς, μα

ΕΞΑΙΡΟΥΝΤΑΙ: πού, πώς, ή (όταν ρωτάμε)

Κανόνας 50

Τα ουσιαστικά που τελειώνουν σε **-ιά** γράφονται με **-ι**.

πχ ξενιτιά, παρηγοριά

Όμως αυτά που προέρχονται από **ρήματα σε -εω** γράφονται με **-ει** πχ δουλειά (από το ρήμα δουλεύω)

Κανόνας 51

Τα ρήματα σε -τω, γράφονται με **-ττω**
π.χ. πλήττω, φρίττω, εισπράττω
ΕΞΑΙΡΟΥΝΤΑΙ: θέτω

Κανόνας 52

Τα ρήματα σε -άβω, γράφονται με **-β**
παραδείγματα: ανάβω, θάβω, ράβω, σκάβω
ΕΞΑΙΡΟΥΝΤΑΙ: αναπαύω, απολαύω, θραύω (σπάζω), ψαύω (ψηλαφώ, αγγίζω)

Κανόνας 53

Γράφονται ως εξής οι ακόλουθες λέξεις:

- α. επηρεάζω, επήρεια, επηρεασμός **αλλά** επιρροή
- β. ωφελώ, ωφέλεια, ωφέλημα, ωφέλιμος, ωφελιμιστής, επωφελούμαι, **αλλά** όφελος, (τα) οφέλη
- γ. οφείλω, οφειλή, οφειλέτης
- δ. έλλειψη, ελλειμματικός, ελλειπτικός, **αλλά** ελλιπής
- ε. διακήρυξη, κήρυγμα, διακηρύττω
- ς. μήνυμα
- ζ. ισορροπία
- η. ο/η υγιής, το υγιές
- θ. λειτουργία, αρρώστια, έννοια
- ι. ελάττωμα, αλαζονεία, δίλημμα, τυραννία
- ια. νιώθω όχι νοιώθω
- ιβ. νοιάζομαι όχι νιάζομαι
- ιγ. βιοτικός όχι βιωτικός
- ιδ. να δοθεί όχι να δωθεί
- ιε. θηλυκός όχι θυληκός (θυμήσου θη-λύκος)

Κανόνας 54

Σύνθετα ρήματα με το άγω.

Στον Αόριστο, στο Συνοπτικό Μέλλοντα, Παρακείμενο, Υπερσυντελικό, Συντελεσμένο Μέλλοντα παίρνουν ένα παραπάνω – γα.

ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	παράγω
ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	παρήγα
ΑΟΡΙΣΤΟΣ	παρήγαγα
ΕΞΑΚ.ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ	θα παράγω
ΣΥΝΟΠΤ. ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ	θα παραγάγω
ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ	έχω παραγάγει
ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ	είχα παραγάγει
ΣΥΝΤΕΛ. ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ	θα έχω παραγάγει

Εξάσκηση:

ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	εισάγω
ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	
ΑΟΡΙΣΤΟΣ	
ΕΞΑΚ.ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ	
ΣΥΝΟΠΤ. ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ	
ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ	
ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ	
ΣΥΝΤΕΛ. ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ	